

ISSN 2663-1636 (print)
ISSN 2663-1644 (on-line)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Центральноукраїнський національний технічний університет

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАУКОВИЙ ВІСНИК
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

В и п у с к 3(36)

Кропивницький • 2019

ISSN 2663-1636 (print)
ISSN 2663-1644 (on-line)

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
Central Ukrainian National Technical University

**CENTRAL UKRAINIAN
SCIENTIFIC BULLETIN
ECONOMIC SCIENCES**

Issue 3(36)

Кропивницький • 2019

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Центральноукраїнського національного технічного
університету, протокол №4 від 23.12.2019р.*

Редакційна колегія:

Левченко О. М. (головний редактор), д.е.н., проф.;
Шалімова Н.С. (заст. головного редактора), д.е.н., проф.;
Бугаєва М.В. (відповідальний секретар редакційної колегії), к.е.н.;
Смірнова І.В. (відповідальний секретар редакційної колегії), к.е.н., доц.;
Дробязко С.І., к.е.н., проф.;
Дрозд І.К., д.е.н., проф.;
Жовновач Р.І., д.е.н., проф.;
Каленюк І.С., д.е.н., проф.;
Кузьменко Г.І., к.е.н., доц.;
Левченко А.О., к.е.н., доц.;
Лутай Л.А., д.е.н., проф., дійсний член Академії економічних наук України;
Малаховський Ю.В., к.е.н., доц.;
Маниуров І.Г., д.е.н., проф., член-кореспондент НАН України;
Пальчевич Г.Т., к.е.н., проф.;
Ревенко А.Д., к.е.н., доц.;
Семикіна М.В., д.е.н., проф.;
Трохимець О.І., д.е.н., проф.;
Ушенко Н.В., д.е.н., проф.;
Царенко І.О., к.е.н.;

Гечбаїя Бадрі, д.е.н, проф. (Грузія);
Деніс Д'якон, PhD, Dr.oec, асоц. проф. (Литва);
Маноле Т.М., д-р хабілітат е.н., проф. (Молдова);
Хані Хайдура, PhD, к.е.н.; (Лівія).

Адреса редакційної колегії:

25030, м. Кропивницький, пр. Університетський, 8,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
тел.: +380 (522) 390-466, +380 (522) 390-584, +380 (522) 55-10-49.
Офіційний сайт: <http://economics.kntu.kr.ua>

Збірник заснований у 2001 році.

Включений до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватись результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук в галузі економічних наук (постанови Президії ВАК України від 14 листопада 2001 року №2-05/9, від 10 березня 2010 року № 1-05/2, наказ Міністерства освіти і науки України від 12 травня 2015 року №528, наказ Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2018 року №1218).

Збірник наукових праць зберігається в загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського та представлено у міжнародних наукометричних базах даних, пошукових інформаційно-аналітичних системах, репозитаріях (електронних архівах):

**Ulrich's Periodicals Directory,
ResearchBib (Academic Resource Index),
Central and Eastern European Online Library (CEEOL),
Index Copernicus, CrossRef, Google Scholar, CiteFactor**

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: серія KB №23512 - 13352 ПП від 13.07.2018 р.
ISSN 2663-1636 (p), 2663-1644 (o) DOI: 10.32515/2663-1636

Мови видання: українська, російська, англійська. Періодичність – 2 рази на рік.

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат, даних, власних імен та інших відомостей, а також за те, що матеріали не містять даних, які не підлягають відкритій публікації. Редакція може приймати рішення про публікацію статті в порядку обговорення, не поділяючи точки зору автора.

*Recommended by Academic Council of Central
Ukrainian National Technical University,
minutes №4, 23.12.2019*

Editorial Board:

Oleksandr Levchenko (Editor-in-Chief), Doctor of Economic Sciences, Professor;
Nataliia Shalimova (Assistant to Editor-in-chief), Doctor of Economic Sciences, Professor;
Maria Buhaieva (Executive secretary), Candidate of Economic Sciences;
Iryna Smirnova (Executive secretary), Candidate of Economic Sciences, Associate Professor;
Svetlana Droblyazko, Candidate of Economic Sciences, Professor;
Iryna Drozd, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Ruslana Zhovnovach, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor;
Iryna Kalenyuk, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Halyna Kuzmenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor;
Anna Levchenko, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor;
Larisa Lutay, Doctor of Economic Sciences, Professor, Member of the Academy of Economic Sciences of Ukraine;
Yurii Malakhovsky, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor;
Igor Mantsurov, Doctor of Economic Sciences, Professor, corresponding member of the National Academy of Science of Ukraine;
Halyna Palchevych, Candidate of Economic Sciences, Professor;
Revenko Anatolii, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor;
Maryna Semykina, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Olena Trokhymets, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Natalya Ushenko, Doctor of Economic Sciences, Professor;
Ilona Tsarenko, Candidate of Economic Sciences;

Badri Gechbaia, Doctor of Economics, Professor, Academician of Georgian Academy of Business Science (Georgia);
Deniss Djakons, PhD, Dr.oec, Associated Professor (Latvia);
Tatiana Manole, Doctor hab. of Economic Sciences, Professor (Republic of Moldova);
Hani Haidoura, Candidate of Economic Sciences (Lebanon).

Editorial address:

Central Ukrainian National Technical University, Prospekt Universytetskyi, 8, Kropyvnytskyi, Ukraine, 25030
phone: +380 (522) 390-466, +380 (522) 390-584, +380 (522) 55-10-49.
Official site: <http://economics.kntu.kr.ua>

The Collection was founded in 2001.

The Collection is included in the List of Scientific Special Editions in which the results of dissertations for scientific degrees of a candidate and a doctor in economic sciences may be published (Decisions of the Presidium of Higher Attestation Commission of Ukraine on November 14, 2001, № 2-05/9, on March 10, 2010 № 1-05/2; Order of the Presidium of the Ministry of Education and Science of Ukraine on May 12, 2015, № 528; Order of the Presidium of the Ministry of Education and Science of Ukraine on November 07, 2018, № 1218).

The Collection is presented in Bibliographic Database "Ukrainika scientific" of Vernadsky National Library of Ukraine and indexed in the international scientometric databases, searching information-analytical systems, repositories (electronic archives):

**Ulrich's Periodicals Directory,
ResearchBib (Academic Resource Index),
Central and Eastern European Online Library (CEEOL),
Index Copernicus, CrossRef, Google Scholar, CiteFactor**

Certificate of State Registration: KB № 23512-13352 ПП of July 13, 2018.

ISSN 2663-1636 (p), 2663-1644 (o) DOI: 10.32515/2663-1636

Languages: Ukrainian, Russian, English. *Periodicity* - twice per year

Authors of published material are responsible for the selection and accuracy of facts, quotations, data, proper names and other information, as well as that the materials do not contain data that are not open publication. Editorial board may decide to publish article in order of discussion without sharing the author's view.

Центральноукраїнський науковий вісник

Економічні науки

Збірник наукових праць

Випуск 3(36)

Відповідальний за випуск І.В. Смірнова

Комп'ютерна верстка І.М. Каліч

Тиражування О.Г. Каліч

Здано в набір 20.12.2019. Підписано до друку 23.12.2019. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman Високий друк Умов. друк. арк. 47,5
Тираж 300 прим. Замовлення № 0314

*Приватне підприємство «Ексклюзив-Систем»
Свідоцтво № ДК 4470 від 17.01.2013р.
25006, м. Кропивницький, вул. Шевченка, 25
тел./факс 24-35-53*

ЗМІСТ

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ.
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

<i>О.М. Левченко, О.В. Ткачук (Україна)</i> Особливості застосування smart-підходу під час розробки стратегій соціально-економічного розвитку територій (українською мовою).....	12
<i>І.М. Миценко, Т.В. Решицько (Україна)</i> Проблеми формування ринку землі в Україні в контексті дотримання соціальних гарантій для мешканців сільської місцевості (українською мовою).....	24
<i>А.О. Пантелеймоненко, В.В. Гончаренко (Україна)</i> Кооперативи у сфері рекреаційних послуг: досвід США (українською мовою).....	36
<i>М.В. Белобородова (Україна)</i> Індикатори зниження екологічних ризиків металургійних підприємств (українською мовою).....	45
<i>Н.С. Красножон (Україна)</i> Напрями розвитку сегментованого регіонального ринку праці в умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів (українською мовою).....	53
<i>Д.С. Насипайко, О.Ю. Коцюрба (Україна)</i> Сучасні аспекти українсько-російських торговельних відносин (українською мовою).....	63
<i>В.А. Туржанський, І.В. Несторишин, О.В. Джумурат (Україна)</i> Система аналізу та управління ризиками в контексті забезпечення митної безпеки України (українською мовою).....	69
<i>І.О. Царенко (Україна)</i> Передумови формування інноваційно-інтегрованих структур в умовах посилення освітньої міграції: регіональний аспект (українською мовою).....	80
ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА	
<i>Д.А. Горовий, Є.М.Строков (Україна)</i> Мотивація та стимулювання як основні засоби управління персоналом в Україні (українською мовою).....	90
<i>Р.І. Жовновач, Ю.В. Малаховський (Україна)</i> Удосконалення механізму економічної мотивації як стратегічний імператив управління персоналом промислового підприємства (українською мовою).....	97
<i>М.В. Семикіна, В.О. Кабай, А.В. Мельнік, М.В. Бугаєва (Україна)</i> Діагностика міграційних настроїв населення у регіоні (мотиваційний аспект) (українською мовою).....	109
<i>Л.В. Кононенко, С.О. Кононенко, В.І. Миценко (Україна)</i> Формування фахових знань у випускників вищих навчальних закладів в умовах економіки знань: інтегративний підхід (англійською мовою).....	125
<i>Ю.В. Малаховський, А.А. Кансо, С.В. Коваленко (Україна)</i> Соціальний капітал: теоретичні основи ідентифікації та регулювання (англійською мовою).....	131
<i>Н.В. Антоненко (Україна)</i> Корпоративна соціальна відповідальність в системі мотивації праці (українською мовою).....	142

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

- В.М. Бегма, О.А. Врублевська, В.В. Цвірова (Україна)*
Проблемні питання ціноутворення на продукцію українського оборонно-промислового комплексу та використання шведського досвіду (українською мовою)..... 148
- О.А. Магопець, В.В. Шалімов (Україна)*
Еволюція пільгового оподаткування інноваційної діяльності в Україні (українською мовою)..... 161
- Г.Т. Пальчевич, Л.М. Петренко (Україна)*
Форми і методи державної фінансової та кредитної підтримки інвестиційно-інноваційного розвитку економіки (українською мовою) 172

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

- Н.Г. Здирко (Україна)*
Економічний аналіз економії бюджетних коштів при здійсненні публічних закупівель (українською мовою)..... 183
- Я.В. Клименко (Україна)*
Особливості формування облікової політики щодо афілійованих осіб (українською мовою) 193
- О.В. Черненко (Україна)*
Уточнення змісту контролю як управлінської функції менеджменту організації (українською мовою)..... 207

СТАТИСТИКА. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

- В.А. Панченко (Україна)*
Менеджмент інформаційної безпеки комерційного підприємства (українською мовою)..... 219
- М.В. Шарко, А.В. Коверга, Н.О. Вишневська (Україна)*
Управління формуванням і ефективним використанням підприємницького потенціалу в умовах невизначеності (українською мовою) 229
- О.І. Волот (Україна)*
Інформаційна та кібернетична безпека сучасного підприємства: забезпечення та моделювання (українською мовою) 238
- Ю.В. Гончаренко (Україна)*
Концептуальні положення щодо параметризації інформаційної прозорості у задачах оцінювання та оптимізації. (українською мовою) 247

**РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ГАЛУЗЕЙ.
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ**

- В.В. Гончар, О.С. Богачов, О.П. Онофрійчук (Україна)*
Інформаційно-комунікаційні системи забезпечення управлінських рішень (українською мовою) 255
- Р.І. Жовновач, В.А. Вишневська (Україна)*
Особливості оцінки та управління екологічними ризиками на металургійних підприємствах (українською мовою)..... 264
- В.В. Коваль, І.С. Міхно, М.І. Башинська (Україна)*
Управління проектними ризиками в інвестиційній діяльності дорожнього господарства (українською мовою)..... 274

<i>Н.М. Шмиголь, Р.В. Завгородній (Україна)</i> Методичний підхід щодо ефективного розвитку ресурсозбереження на галузевому рівні (українською мовою).....	284
<i>С.І. Бессонова (Україна)</i> Розвиток регіонального підприємництва з використанням світового досвіду в умовах воєнного конфлікту (українською мовою).....	292
<i>М.В. Бугаєва, Т.В. Лядовська (Україна)</i> Концепція вдосконалення кадрової політики у взаємодії зі стратегією підприємства в умовах євроінтеграційних процесів (англійською мовою).....	300
<i>К.В. Васильковська, В.О. Малаховська (Україна)</i> Аналіз експортного потенціалу зернових в Україні (українською мовою).....	313
<i>О.В. Калінін (Україна)</i> Аутсорсинг як фактор маркетингу інвестиційної привабливості диверсифікованих промислових підприємств (українською мовою).....	321
<i>Е.В. Камишиникова (Україна)</i> Формування механізму стратегічного управління корпоративною соціальною відповідальністю (українською мовою).....	330
<i>Г.Б. Назарова, М.О. Васильєв (Україна)</i> Контрольовані операції в зовнішньоекономічній (українською мовою).....	340
<i>О.М. Соколовська (Україна)</i> Роль транснаціональних корпорацій у формуванні інвестиційної безпеки України (українською мовою).....	360
ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРІВ	369

СОДЕРЖАНИЕ

ЭКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНЫМ ХОЗЯЙСТВОМ.
МЕЖДУНАРОДНЫЕ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ

<i>А.Н. Левченко, О.В. Ткачук (Украина)</i> Особенности применения smart-подхода при разработке стратегий социально-экономического развития территорий (на украинском языке).....	12
<i>И.М. Мищенко, Т.В. Реиштько (Украина)</i> Проблемы формирования рынка земли в Украине в контексте соблюдения социальных гарантий для жителей сельских территорий (на украинском языке).....	24
<i>А.А. Пантелеймоненко, В.В. Гончаренко (Украина)</i> Кооперативы в сфере рекреационных услуг: опыт США (на украинском языке).....	36
<i>М.В. Белобородова (Украина)</i> Индикаторы снижения экологических рисков металлургических предприятий (на украинском языке).....	45
<i>Н.С. Красножон (Украина)</i> Направления развития сегментированного регионального рынка труда в условиях активизации инновационно-интеграционных процессов (на украинском языке).....	53
<i>Д.С. Насыпайко, О.Ю. Коцюрба (Украина)</i> Современные аспекты украино-российских торговых отношений (на украинском языке).....	63
<i>В.А. Туржанский, И.В. Несторишин, О.В. Джумурат (Украина)</i> Система анализа и управления рисками в контексте обеспечения таможенной безопасности Украины (на украинском языке).....	69
<i>И.А. Царенко (Украина)</i> Предпосылки формирования инновационно-интегрированных структур в условиях усиления образовательной миграции: региональный аспект (на украинском языке).....	80
ЭКОНОМИКА ТРУДА, СОЦИАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА И ПОЛИТИКА	
<i>Д.А. Горовой, Е.М. Строков (Украина)</i> Мотивация и стимулирование как основные средства управления персоналом в Украине (на украинском языке).....	90
<i>Р.И. Жовновач, Ю.В. Малаховский (Украина)</i> Совершенствование механизма экономической мотивации как стратегический императив управления персоналом промышленного предприятия (на украинском языке).....	97
<i>М.В. Семикина, В.О. Кабай, А.В. Мельник, М.В. Бугаева (Украина)</i> Диагностика миграционных настроений населения в регионе (мотивационный аспект) (на украинском языке).....	109
<i>Л.В. Кононенко, С.А. Кононенко, В.И. Мыценко (Украина)</i> Формирование профессиональных знаний у выпускников высших учебных заведений в условиях экономики знаний: интегративный подход (на английском языке).....	125
<i>Ю.В. Малаховский, А.А. Кансо, С.В. Коваленко (Украина)</i> Социальный капитал: теоретические основы идентификации и регулирования (на английском языке).....	131

<i>Н.В. Антоненко (Украина)</i> Корпоративная социальная ответственность в системе мотивации труда <i>(на украинском языке)</i>	142
--	-----

ФИНАНСЫ И КРЕДИТ

<i>В.Н. Бегма, О.А. Врублевская, В.В. Цвилова (Украина)</i> Проблемные вопросы ценообразования на продукцию украинского оборонно-промышленного комплекса и возможности использования шведского опыта <i>(на украинском языке)</i>	148
--	-----

<i>Е.А. Маговец, В.В. Шалимов (Украина)</i> Эволюция льготного налогообложения инновационной деятельности в Украине <i>(на украинском языке)</i>	161
---	-----

<i>Г.Т. Пальчевич, Л.М. Петренко (Украина)</i> Формы и методы государственной финансовой и кредитной поддержки инвестиционно-инновационного развития экономики <i>(на украинском языке)</i>	172
--	-----

УЧЕТ, АНАЛИЗ И АУДИТ

<i>Н.Г. Здырко (Украина)</i> Экономический анализ экономики бюджетных средств при осуществлении публичных закупок <i>(на украинском языке)</i>	183
---	-----

<i>Я.В. Клименко (Украина)</i> Особенности формирования учетной политики в отношении аффилированных лиц <i>(на украинском языке)</i>	193
---	-----

<i>А.В. Черненко (Украина)</i> Уточнение содержания контроля как управленческой функции менеджмента организации <i>(на украинском языке)</i>	207
---	-----

СТАТИСТИКА. МАТЕМАТИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ, МОДЕЛИ И ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ЭКОНОМИКЕ

<i>В.А. Панченко (Украина)</i> Менеджмент информационной безопасности коммерческого предприятия <i>(на украинском языке)</i>	219
---	-----

<i>М.В. Шарко, Н.А. Вишневецкая, А.В. Коверга (Украина)</i> Управление формированием и эффективным использованием предпринимательского потенциала в условиях неопределенности <i>(на украинском языке)</i>	229
---	-----

<i>Е.И. Волот (Украина)</i> Информационная и кибернетическая безопасность современного предприятия: обеспечение и моделирование <i>(на украинском языке)</i>	238
---	-----

<i>Ю.В. Гончаренко (Украина)</i> Концептуальные положения по параметризации информационной прозрачности в задачах оценивания и оптимизации вебсайта ВУЗа <i>(на украинском языке)</i>	247
--	-----

РАЗВИТИЕ ПРОДУКТИВНЫХ СИЛ И ОТРАСЛЕЙ. ЭКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

<i>В.В. Гончар, А.С. Богачев, О.П. Онофрийчук (Украина)</i> Информационно-коммуникационные системы обеспечения управленческих решений <i>(на украинском языке)</i>	255
---	-----

<i>Р.И. Жовновач, В.А. Вишневецкая (Украина)</i> Особенности оценки и управления экологическими рисками на металлургических предприятиях (на украинском языке).....	264
<i>В.В. Коваль, И.С. Михно, М.И. Башинская (Украина)</i> Управление проектными рисками в инвестиционной деятельности дорожного хозяйства (на украинском языке)	274
<i>Н.Н. Шмыголь, Р.В. Завгородний (Украина)</i> Методический подход к эффективного развития ресурсосбережения на отраслевом уровне (на украинском языке).....	284
<i>С.И. Бессонова (Украина)</i> Развитие регионального предпринимательства с использованием мирового опыта в условиях военного конфликта (на украинском языке)	292
<i>М.В. Бугаева, Т.В. Лядовская (Украина)</i> Концепция усовершенствования кадровой политики во взаимодействии с стратегией предприятия в условиях евроинтеграционных процессов (на английском языке).....	300
<i>К.В. Васильковская, В.О. Малаховская (Украина)</i> Анализ экспортного потенциала зерновых в Украине (на украинском языке)	313
<i>А.В. Калинин (Украина)</i> Аутсорсинг как фактор маркетинга инвестиционной привлекательности диверсифицированных промышленных предприятий (на украинском языке).....	321
<i>Э.В. Камышеникова (Украина)</i> Формирование механизма стратегического управления корпоративной социальной ответственностью (на украинском языке).....	330
<i>Г.Б. Назарова, М.В. Васильев (Украина)</i> Контролируемые операции: современное состояние налогообложения и учетного обеспечения (на украинском языке).....	340
<i>Е.Н. Соколовская (Украина)</i> Роль транснациональных корпораций в формировании инвестиционной безопасности Украины (на украинском языке)	360
ИНФОРМАЦИЯ ОБ АВТОРАХ	369

CONTENT

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF NATIONAL ECONOMY. INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

<i>Oleksandr Levchenko, Olga Tkachuk (Ukraine)</i> Specific Features of Application of Smart-approach in Developing Strategies for Social and Economic Development of Territories (<i>in Ukrainian</i>).....	12
<i>Ivan Mytsenko, Tetyana Reshytko (Ukraine)</i> Formation of Land Market in Ukraine and Foreign Experience in this Matter (<i>in Ukrainian</i>).....	24
<i>Andriy Panteleimonenko, Vladyslav Honcharenko (Ukraine)</i> Cooperatives in the Sector of Recreation Services: the us Experience (<i>in Ukrainian</i>).....	36
<i>Maria Bieloborodova (Ukraine)</i> Indicators of Reduction of Metallurgical Enterprises' Environmental Risks (<i>in Ukrainian</i>).....	45
<i>Natalya Krasnozhon (Ukraine)</i> Trends in Development of Segmented Regional Labour Market in the Context of Intensified Innovation and Integration Processes (<i>in Ukrainian</i>).....	53
<i>Daria Nasypaiko, Olha Kotsiurba (Ukraine)</i> Modern Aspects of Ukrainian-Russian Trade Relations (<i>in Ukrainian</i>).....	63
<i>Vitalii Turzhanskyi, Igor Nestoryshen, Olena Dzhumurat (Ukraine)</i> System of Risk Analysis and Management in the Context of Ensuring the Customs Security of Ukraine (<i>in Ukrainian</i>).....	69
<i>Ilona Tsarenko (Ukraine)</i> Prerequisites of the Forming of the Innovative Integrated Structures in the Context of the Increased Educational Migration: Regional Aspect (<i>in Ukrainian</i>).....	80
LABOR ECONOMICS, SOCIAL ECONOMICS AND POLITICS	
<i>Dmytro Gorovyi, Yevgen Stokov (Ukraine)</i> Motivation and Stimulation as the Main Means of Personnel Management in Ukraine (<i>in Ukrainian</i>).....	90
<i>Ruslana Zhovnovach, Yurii Malakhovskiy (Ukraine)</i> Improvement of the Mechanism of Economic Motivation as a Strategic Imperative of Personnel Management at an Industrial Enterprise (<i>in Ukrainian</i>).....	97
<i>Marina Semikina, Victoria Kabay, Anton Melnik, Mariia Buhaieva (Ukraine)</i> Diagnosis of Migration Moods of the Population in the Region (Motivational Aspect) (<i>in Ukrainian</i>).....	109
<i>Lesya Kononenko, Serhii Kononenko, Valerii Mytsenko (Ukraine)</i> Formation of Professional Knowledge among Graduates of Higher Educational Institutions in the Conditions of Knowledge-Based Economy: Integrative Approach (<i>in English</i>).....	125
<i>Yurii Malakhovskiy, Ali Kanso, Sniganna Kovalenko (Ukraine)</i> Social Capital: Theoretical Foundations of Identification and Regulation (<i>in English</i>).....	131
<i>Nadia Antonenko (Ukraine)</i> Corporate Social Responsibility in the System of Labor Motivation (<i>in Ukrainian</i>).....	142

FINANCE AND CREDIT

<i>Begma Vitaliy, Vrublevska Oksana, Tsvirova Viktoriia (Ukraine)</i> Problematic Issues of Pricing for Products of the Ukrainian Defense Industry and Possibility of Using Swedish Experience (<i>in Ukrainian</i>).....	148
<i>Olena Magopets, Volodymyr Shalimov (Ukraine)</i> Evolution of Preferential Taxation of Innovative Activity in Ukraine (<i>in Ukrainian</i>).....	161
<i>Galina Palchevich, Larysa Petrenko (Ukraine)</i> Forms and Methods of the State Financial and Credit Support of Investment and Innovative Development of Economy (<i>in Ukrainian</i>)	172

ACCOUNTING, ANALYSIS AND AUDIT

<i>Nataliya Zdyrko (Ukraine)</i> Economic Analysis of Budgetary Savings in Public Procurement (<i>in Ukrainian</i>).....	183
<i>Yana Klymenko (Ukraine)</i> Features of formation of Accounting Policy for Affiliates (<i>in Ukrainian</i>)	193
<i>Alexander Chernenko (Ukraine)</i> Clarifying the Content of Control as a Management Function of the Organization's Management (<i>in Ukrainian</i>)	207

STATISTICS. MATHEMATICAL METHODS, MODELS AND INFORMATION TECHNOLOGY IN THE ECONOMY

<i>Volodymyr Panchenko (Ukraine)</i> Information Security Management of a Commercial Enterprise (<i>in Ukrainian</i>).....	219
<i>Marharyta Sharko, Nataliya Vishnevskaya, Alla Koverga (Ukraine)</i> Management of the Formation and Effective Use of Entrepreneurial Potential in the Face of Uncertainty (<i>in Ukrainian</i>).....	229
<i>Olena Volot (Ukraine)</i> Information and Cybernetic Security of Modern Enterprise: Provision and Modeling (<i>in Ukrainian</i>)	238
<i>Yuliia Honcha (Ukraine)</i> Conceptual Provisions on Parameterization of Information Transparency in the Tasks of Evaluating and Optimizing the Website of a Higher Education Institution (<i>in Ukrainian</i>).....	247

DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE FORCES AND INDUSTRIES. ECONOMICS AND MANAGEMENT OF ENTERPRISES

<i>Gonchar Victoriya, Bogachov Oleksii, Onofriichuk Oleh (Ukraine)</i> Information and Communication Systems for Maintaining of Management Decisions (<i>in Ukrainian</i>).....	255
<i>Ruslana Zhovnovach, Victoria Vyshnevskaya (Ukraine)</i> Features of Environmental Risk Assessment and Management at Metallurgical Enterprises (<i>in Ukrainian</i>)	264
<i>Viktor Koval, Inessa Mikhno, Maryna Bashinskaya (Ukraine)</i> Project Risk Management in the Investment Activity of the Road Sector (<i>in Ukrainian</i>).....	274

<i>Nadiia Shmygol, Ruslan Zavgorodniy (Ukraine)</i> Methodological Approach to the Effective Development of Resource Conservation at the Industry Level (<i>in Ukrainian</i>)	284
<i>Svitlana Bessonova (Ukraine)</i> The Development of Regional Entrepreneurship Using World Experience in a Military Conflict (<i>in Ukrainian</i>).....	292
<i>Mariia Buhaieva, Liadovska Tetiana (Ukraine)</i> The Concept of Improvement of Human Resources Policy in Cooperation With the Enterprise Strategy in the Context of European Integration Processes (<i>in English</i>)	300
<i>Kateryna Vasytkovska, Valentyna Malakhovska (Ukraine)</i> Analysis of the Export Potential of Grain in Ukraine (<i>in Ukrainian</i>)	313
<i>Oleksandr Kalinin (Ukraine)</i> Outsourcing as a Factor of Diversified Industrial Enterprises' Marketing Investment Attractiveness (<i>in Ukrainian</i>).....	321
<i>Evekina Kamyshnykova (Ukraine)</i> Formation of Mechanism for Strategic Corporate Social Responsibility Management (<i>in Ukrainian</i>)	330
<i>Halyna Nazarova, Mykhailo Vasyliev</i> Controlled Transactions in the Sphere of Foreign Trade Activity: Current State of Taxation and Accounting Support (<i>in Ukrainian</i>)	340
<i>Olena Sokolovs (Ukraine)</i> Role of Transnational Corporations in the Building of Investment Security of Ukraine (<i>in Ukrainian</i>)	360
INFORMATION ABOUT AUTHORS	369

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ

УДК 657.631.8

JEL Classification: H57, H76, L11

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.3\(36\).183-192](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.3(36).183-192)

Н.Г. Здырко, доц., канд. екон. наук

*Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна***Економічний аналіз економії бюджетних коштів при здійсненні публічних закупівель**

Досліджено сутність та значення публічних закупівель для ефективного розвитку державних замовників. Обґрунтована потреба щодо здійснення економічного аналізу одного з результативних показників - економії бюджетних коштів. Визначено основні підходи до розуміння сутності поняття «економія», а також формули щодо її визначення. Проаналізовані негативні наслідки, ризики та недоліки формального підходу в плануванні закупівель. Дана детальна характеристика особливостей чотирьох методикам розрахунку очікуваної вартості предмету закупівель відповідно до Проекту Мінекономрозвитку.

публічні закупівлі, предмет закупівлі, очікувана вартість предмету, економія коштів, результативність, ефективність

Н.Г. Здырко, доц., канд. екон. наук

*Вінницький національний аграрний університет, г. Вінниця, Україна***Экономический анализ экономии бюджетных средств при осуществлении публичных закупок**

Исследована сущность и значение публичных закупок для эффективного развития государственных заказчиков. Обоснована необходимость в осуществлении экономического анализа одного из результативных показателей - экономии бюджетных средств. Определены основные подходы к пониманию сущности понятия «экономия», а также формулы по ее определения. Проанализированы негативные последствия, риски и недостатки формального подхода в планировании закупок. Дана подробная характеристика особенностей четырех методик расчета ожидаемой стоимости предмета закупок в соответствии с Проектом Минэкономразвития.

публичные закупки, предмет закупки, ожидаемая стоимость предмета, экономия средств, результативность, эффективность

Постановка проблеми. Одним із інструментів державного регулювання стимулюючого впливу є публічні закупівлі, без яких неможливе функціонування державних підприємств, установ та організацій. Оскільки публічні закупівлі передбачають використання бюджетних коштів, їх застосування обов'язково підлягає оцінці на предмет економії, результативності та ефективності. Вивчаючи інструменти та методологію здійснення економічного аналізу економії бюджетних коштів, можна з'ясувати окремі неточності, які призводять до спотворення результату в частині здійснення публічних закупівель, а саме - економії бюджетних коштів. Проблемним є визначення очікуваної вартості предметів публічних закупівель з можливим (навіть ненавмисним її завищенням/заниженням), що вимагає досліджень, уточнень та конкретизації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед суттєвих досліджень оцінки результативності та ефективності управління в сфері державних фінансів значний внесок зробили І.К. Дрозд, Є.В. Мних, М.С. Письменна, Г.А. Соловійов, Ф.В. Узунов, В.О. Шевчук та ін. Зокрема, Дрозд І.К. здійснює ґрунтовні дослідження у сфері підвищення ефективності та дієвості в частині державного контролю, як однієї з функцій державного управління [1, с. 37]. Письменною М.С. [7, с. 151] визначено

напрями, методи та вимірювання ефективності системи державних закупівель за рівнями управління: метарівень, макрорівень і мікрорівень. Узунов Ф.В. визначає особливості системи планування та оцінки, прогнозування обсягів публічних закупівель продукції для державних потреб [12, с. 145]. Попри значні і ґрунтовні дослідження в даній сфері, не вирішеним залишаються питання щодо надання рекомендацій в застосуванні інструментарію економічного аналізу економії, результативності та ефективності при здійсненні публічних закупівель.

Постановка завдання. Метою дослідження є вивчення та узагальнення підходів щодо визначення показника економії бюджетних коштів під час здійснення публічних закупівель при проведенні економічного аналізу, а також обґрунтування впровадження нецінових критеріїв при визначенні переможців публічних закупівель для забезпечення економії бюджетних коштів в майбутньому.

Виклад основного матеріалу. Публічні закупівлі - сукупність відносин між учасниками та замовниками з приводу прозорого придбання останніми товарів, робіт послуг у відповідності до річного плану з дотриманням принципів максимальної економії та ефективності при умові рівності та добросовісної конкуренції. Публічні закупівлі здійснюються з метою задоволення потреб державних замовників у предметах закупівель - таварах, роботах, послугах. Оскільки публічні закупівлі передбачають використання бюджетних коштів, то, як вже було визначено, одним із завдань економічного аналізу є аналітична оцінка економії фінансових ресурсів держави.

Одними із основних принципів здійснення публічних закупівель згідно ст. 3 Закону України «Про публічні закупівлі» [10] є максимальна економія та ефективність. Однак, оцінка дотримання таких принципів в закупівельному процесі потребує комплексного аналізу не тільки на макро- та мікрорівнях, а й в розрізі суб'єктів закупівельного процесу - замовників та учасників.

Загородній А.Г. та інші видатні вчені розглядають економію як «1) ощадливість у витрачанні чого-небудь; 2) заощаджені проти встановленої норми матеріали, сировина, паливо, час, кошти на виробництво одиниці продукції (робіт, послуг)» [2, с. 140; 5, с. 162; 6, с. 80].

Підходи до визначення економії з боку замовників та учасників є різними. Базовим показником при визначенні економії для замовника є визначення очікуваної вартості предмета закупівлі на етапі планування закупівель. Економія бюджетних коштів розраховується як різниця між очікуваною вартістю предмета закупівлі та вартістю предмета закупівлі згідно договору.

Погоджуємося з думкою Узунова Ф.В. що, показник економії бюджетних коштів за кожним конкурсом є формальним індикатором якості планування. Чим точніше буде розрахунок передбачуваної суми закупівлі, тим менше буде показник економії бюджетних коштів. Отже, при поліпшенні планування і прогнозування обсягів державних закупівель формальна економія бюджетних коштів за конкурсом буде спрямована до нуля. Поліпшенню якості прогнозу обсягу закупівель буде сприяти використання економічного обґрунтування оцінки обсягу закупівель [12, с. 146].

Дійсно, при заниженні очікуваної вартості закупівлі існує ризик відсутності інтересу до закупівлі з боку учасників ринку (постачальників, підрядників) і, як наслідок, неуспішності такої закупівлі (зрив закупівель). Встановлення ж підвищеної очікуваної вартості може нівелювати принцип максимальної економії, оскільки при такому варіанті економія виходить більшою, але не реальною (рис. 1).

Правильне визначення очікуваної вартості предмета закупівлі ускладнюється через різноманіття товарів, робіт і послуг, які закуповуються замовниками.

З метою підвищення рівня точності визначення ефективності здійснення публічних закупівель Мінекономрозвитку підписано Лист від 20.08.2019 р. № 3301-04/34980-06 «Проект примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі» [11], який носить інформаційно-рекомендаційний характер (далі - Проект).

Рисунок 1 – Вплив завищення/заниження очікуваної вартості предмета закупівлі замовниками на економічний аналіз економії бюджетних коштів

Джерело: узагальнено автором.

Відповідно до даного Проекту, замовники мають можливість визначати очікувану вартість предмета закупівлі через використання чотирьох методик:

- 1) визначення очікуваної вартості предмета закупівлі методом порівняння ринкових цін;
- 2) визначення очікуваної вартості предмета закупівлі на підставі закупівельних цін попередніх закупівель;
- 3) визначення очікуваної вартості предметів закупівель, щодо яких проводиться державне регулювання цін і тарифів;
- 4) визначення очікуваної вартості робіт, що здійснюється відповідно до розробленої та затвердженої проектно-кошторисної документації.

Перш, ніж визначити порядок розрахунку очікуваної вартості за кожною з методик, вважаємо за доцільне детально навести етапи визначення цієї вартості:

- 1) визначення потреби в товарах, роботах, послугах, як пропонується в Проекті, здійснюється на підставі аналізу фактичного використання товарів, робіт та послуг для забезпечення діяльності замовника у минулих періодах та з урахуванням запланованих поточних завдань замовника [11]. Однак, в даному випадку потрібно розуміти, що мається на увазі фактичним використанням товарів минулих періодів. можна припустити, що в даному випадку мається на увазі, наприклад, для товарів - придбання паперу, канцелярського приладдя; для послуг - комунальні послуги, обслуговування кондиціонерів і т.д. Однак, варто було б враховувати майбутні витрати, що пов'язані з

минулорічними закупівлями. Наприклад, якщо замовником придбано автомобіль, то, зрозуміло, що потребою на наступний рік вважатиметься бензин, запасні частини; при придбанні картриджу - зрозумілим буде понесення витрат на його обслуговування. Недоліком у плануванні потреби є відсутність чіткої інформації, (оформленої у вигляді Заявок, Службових записок), яка повинна подаватися з різних структурних підрозділів, що спрямо б підвищенню якості планування, а відтак, уточнення показника економії бюджетних коштів на рівні кожного замовника та держави в цілому.

2) опис предмета закупівлі із зазначенням технічних і якісних характеристик - до формування опису предмета закупівлі рекомендується залучати відповідних фахівців замовника, які відповідають за подальше використання товарів/робіт/послуг, що будуть закуплені, а у разі відсутності таких фахівців – залучати експертів на договірних засадах [11].

3) аналіз ринку - здійснюється на основі загальнодоступної відкритої інформації (сайти учасників, спеціалізовані торговельні майданчики, електронні каталоги, інформаційно-аналітичні та статистичні видання). Внесення змін до Закону України [16], які набудуть чинності з 20.04.2020 р. дає можливість використовувати ринкові консультації у вигляді анкет, запитів, запрошень до обговорень, де замовником описуються необхідні та бажані вимоги до предмету закупівель. Запровадження такого «консультування», на нашу думку, породжує сумніви щодо 100-відсоткового виключення антиконкурентних узгоджених дій (змови) між замовником і учасником. В цьому аспекті Проектом [11] встановлено, що замовникам слід пам'ятати про неупереджене та рівне ставлення до учасників закупівлі незалежно від їх участі в ринкових консультаціях, що передували такій закупівлі, дотримання принципів недискримінації та прозорості [11]. Вважаємо, що запровадження ринкового консультування підвищує ризики порушень у сфері закупівель на предмет змови, ризики корупції, а також зникає необхідність в існуванні переговорної процедури, як такої.

4) встановлення вимог до умов поставки і оплати з обов'язковим врахуванням запланованого періоду використання предмету закупівлі.

5) визначення очікуваної вартості предмета закупівлі в залежності від його виду та розповсюдженості на ринку (рис. 2).

Далі вважаємо за доцільне навести особливості визначення очікуваної вартості за кожною методикою.

1. Визначення очікуваної вартості предмета закупівлі за методом порівняння ринкових цін здійснюється на підставі даних ринку, а саме загальнодоступної відкритої цінової інформації та інформації з отриманих цінових пропозицій на момент вивчення ринку.

Перш за все, потрібно отримати цінову інформацію щодо предмету закупівель, відкритими джерелами якої є мережа Інтернет (сайти учасників (виробників та/або постачальників), спеціалізовані торговельні та електронні майданчики, прайс-листи, електронна система закупівель «ProZorro»). Також замовники мають можливість використовувати довідкові ціни на предмети закупівель, що публікуються в спеціалізованих виданнях (в друкованій та електронній формі), біржові котирування світових та регіональних бірж (в разі біржового товару); дані інформаційно-аналітичних та статистичних видань. Важливою є необхідність у врахуванні можливих чинників, що впливають на ціну предмету закупівель (сезонні коливання цін, валютні курси і т.д.).

Замовникам пропонується направити не менше 3-х письмових запитів цінових пропозицій (електронною поштою) виробникам, офіційним представникам та дилерам, постачальникам конкретного товару, надавачам послуг [11]. Запити цінових пропозицій

повинні містити інформацію щодо повної характеристики предмета закупівлі (марка, креслення, розмір, ДСТУ, ГОСТ, технічні умови, тип, сорт, категорія, артикул, ємність, густина, тип упаковки (тара), а також рік випуску для техніки та обладнання), необхідної кількості, графік поставок, умов постачання, умов оплати та систему надання знижок, гарантійний термін. Якість товару/послуг повинна відповідати діючим нормативним документам та документам на виготовлення [11].

Рисунок 2 – Етапи визначення очікуваної вартості предмету публічних закупівель

Джерело: узагальнено автором.

Варто зазначити, що збір інформації (надсилання запитів) не тягне за собою ніяких зобов'язань замовника. Розрахунок очікуваної вартості даним методом передбачає порівняння ринкових цін шляхом приведення всіх цін до єдиних умов (валюти, поставки, оплати), виключення з масиву цінових даних (мінімум 3 ціни) ціни, які суттєво (на 30% і більше) відрізняються в меншу/більшу сторону від найближчої наступної/попередньої ціни) та визначити очікувану ціну за одиницю, як середньоарифметичне значення масиву отриманих даних.

$$C_{\text{од}} = (C_1 + \dots + C_k)/K, \quad (1)$$

де $C_{\text{од}}$ – очікувана ціна за одиницю;

C_1, C_k – ціни, отримані з відкритих джерел інформації та приведені до єдиних умов;

K – кількість цін, отриманих з відкритих джерел інформації.

Відтак, визначивши очікувану ціну за одиницю, замовник визначає очікувану вартість предмету закупівлі, як добуток очікуваної ціни за одиницю та кількості товарів/послуг за наступною формулою:

$$OB_{\text{мрц}} = C_{\text{од}} \times V, \quad (2)$$

де $OB_{\text{мрц}}$ – очікувана вартість за методом ринкових цін;

$C_{\text{од}}$ – очікувана ціна за одиницю товару/послуг;

V – кількість (обсяг) товару/послуг, що закуповується.

Наприклад, замовником отримано 2 комерційні пропозиції та знайдено в Інтернеті 3 актуальних ціни з прайс-листів постачальників (табл. 1). Після оцінки масиву інформації та проведення нескладних розрахунків отримуємо очікувану вартість одиниці товару ($C_{\text{од}}$) як середньоарифметичного значення:

Таблиця 1 – Методика розрахунку очікуваної вартості конкретного товару

Назва товару	Цінові пропозиції постачальників					Середньо-арифметичне значення
	Поста-чальник 1	Поста-чальник 2	Поста-чальник 3	Поста-чальник 4	Поста-чальник 5	
Canon i-SENSYS LBP6030 (8468B001)	4 177,70	4 010,00	4 094,80	4 250,00	4 192,50	4 145,00

Джерело: сформовано на основі [4].

При виникненні у замовників потреби щодо придбання товару певних характеристик, але невідомої марки, здійснюється оцінка подібних предметів придбання. Наприклад, при бажанні замовника придбати багатофункціональні пристрої (A4, 33 стор/хв., 50 000 стор/міс., ADF/ Duplex), очікувану вартість розраховують на підставі цінових пропозицій кількох постачальників в розрізі подібного предмету закупівель (табл. 2).

Таблиця 2 – Розрахунок очікуваної вартості уніфікованої технічної специфікації товару

Назва товару	Цінові пропозиції постачальників					Середньо-арифметичне значення
	Поста-чальник 1	Поста-чальник 2	Поста-чальник 3	Поста-чальник 4	Поста-чальник 5	
Canon i-SENSYS MF416dw (0291C047)	14 594,58	14 010,00	-	14 250,00	14 192,50	14 261,77
Canon i-SENSYS MF418x (0291C008)	13 520,79	13 800,50	-	14 050,00	14 100,50	13 867,95
Konica Minolta bizhub 3320	-	11 414,00	12 094,80	-	12 500,00	12 002,93
OKI MB472DNW (45762102)	13 835,10	13 600,00	14 000,00	14 000,00	-	13 858,78
Xerox WorkCentre 3335DNI	9 955,50	-	10 094,80	9 250,00	10 339,43	9 909,93
<i>Загальне середньоарифметичне значення</i>						12 780,27

Джерело: сформовано на основі [4].

2. Метод визначення очікуваної вартості предмету закупівлі на підставі закупівельних цін попередніх закупівель використовують у разі обмеженої конкуренції на ринку певного товару чи послуг та неможливості отримання достатньої кількості інформації щодо актуальних ринкових цін.

Основою для визначення очікуваної вартості можуть бути як ціни власних попередніх закупівель замовника на закупівлю ідентичного (аналогічного) предмету закупівлі, так і ціни відповідних закупівель минулих періодів (згідно інформації електронної системи «Prozorro») з урахуванням індексу інфляції, змін курсів іноземних валют та приведення до єдиних умов.

Приведення закупівельних цін попередніх закупівель приводяться до поточного рівня цін шляхом застосування коефіцієнта індексації, що розраховується за допомогою спеціального калькулятора індексації на сайті Державної служби статистики України.

Очікувана вартість на підставі закупівельних цін попередніх закупівель визначається за такою формулою [11]:

$$OB^i = V \times C_{\text{м.п.}} \times k_i, \quad (3)$$

де OB^i – очікувана вартість на підставі закупівельних цін минулих періодів;

V – обсяг товарів/послуг, що закуповується;

$C_{\text{м.п.}}$ – ціна минулого періоду;

K_i – коефіцієнт індексації.

Під час розрахунку очікуваної вартості предмета закупівлі іноземного походження ціни закупівель минулих періодів варто коригувати з урахуванням зміни курсу валют (з використанням сайту Національного Банку України).

Очікувана вартість закупівлі товарів/послуг іноземного походження визначається із застосуванням коефіцієнта, який розраховується за такою формулою:

$$k_{\text{к.р.}} = \frac{k_{\text{розрах}}}{k_{\text{оз}}}, \quad (4)$$

де $k_{\text{к.р.}}$ – коефіцієнт курсової різниці;

$k_{\text{розрах}}$ – офіційний курс валют на дату розрахунку очікуваної вартості;

$k_{\text{оз}}$ – офіційний курс валют на дату укладання договору останньої закупівлі.

Очікувана вартість закупівлі предмета закупівлі іноземного походження вираховується за формулою:

$$OB^k = V \times C_{\text{оз}} \times k_{\text{к.р.}} + D_n, \quad (5)$$

де OB^k – очікувана вартість закупівлі з урахуванням коефіцієнту курсової різниці;

V – обсяг товарів/послуг, що закуповується;

$C_{\text{оз}}$ – ціна останньої закупівлі;

$k_{\text{к.р.}}$ – коефіцієнт курсової різниці;

D_n – додаткова націнка на товар/послуги (оплата мита, податків тощо за наявності таких додаткових витрат) [11].

3. Метод визначення очікуваної вартості предмета закупівлі (товарів, робіт, послуг), щодо якого проводиться державне регулювання цін і тарифів полягає у добутку необхідного обсягу товарів/послуг та затвердженій відповідним нормативно-правовим актом ціни (тарифу).

4. Розрахунок очікуваної вартості робіт відбувається до затверджених стандартів та норм: визначення вартості проектних та проектно-вишукувальних проводиться з урахуванням видів та обсягів робіт, що планується закупити, відповідно до ДСТУ Б Д.1.1-7:2013 «Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт та експертизи проектною документації на будівництво» [9]; вартості закупівлі робіт з будівництва, капітального ремонту та реконструкції - з урахуванням Правил визначення вартості будівництва ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 [8], а також Відомчих будівельних норм ВБН Г.1-218-182:2006 «Класифікація робіт з ремонтів автомобільних доріг загального користування» [3] відповідно до розробленої та затвердженої проектно-кошторисної документації.

Важливо зазначити, що примірна методика буде носити рекомендаційний характер, тобто замовники можуть її використовувати на власний розсуд або на її основі ухвалити власну методику розрахунку очікуваної вартості предмета закупівлі.

Отже, вважаємо, що при запровадженні даних методик як основи для розрахунку очікуваної вартості різних предметів закупівель, підвищиться точність показника економії бюджетних коштів, а також економії коштів на рівні кожного замовника.

В підтвердження важливості застосування показника економії бюджетних коштів, Письменна М.С. також вважає, що прикладом вихідного показника у сфері державних закупівель може бути значення грошових показників, наприклад, обсяг економії чи поліпшення результативності [7, с. 152]. Зрозуміло, що різниця між економією та результативністю полягає в тому, що економія коштів - це завжди позитивний показник, а результат - може бути як позитивним, так і негативним.

Вважаємо, що на показник економії бюджетних коштів має безпосередній вплив визначення найнижчої ціни учасника, яка є головним критерієм для перемоги у публічних закупівлях. Недоліком такого підходу вважаємо те, що найнижча ціна не означає найвищої якості, що в майбутньому призведе до додаткових витрат бюджетних ресурсів, пов'язаних з ремонтом, дообладнанням, заміною або придбанням нового предмета закупівлі. Саме тому, з метою визначення переможця з поміж усіх учасників закупівель, вважаємо за доцільне пропонувати зміни до законодавства, зокрема до Закону України «Про публічні закупівлі» в частині встановлення оптимальної ціни, що визначатиметься шляхом врахування цінових і нецінових (якісні характеристики) критеріїв та сприятиме уникненню перевитрат бюджетних ресурсів в майбутньому.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, вважаємо, що затвердження в майбутньому Проекту примірної методики розрахунку очікуваної вартості для різних видів предметів закупівель дасть змогу підвищити ефективність планування публічними закупівлями на мікрорівні (замовників) та макрорівні (держави). Відтак, уточнення очікуваної вартості предмета закупівлі дасть змогу максимально точно визначати економію бюджетних коштів як у замовника, так на рівні держави. Не менш важливим аспектом вважаємо закріплення на рівні законодавчих вимог визначального показника для оголошення переможця закупівель - оптимальної ціни, яка визначатиме найвигідніше співвідношення «ціна/якість» та сприятиме вибору замовника найкращої з усіх пропозицій. Такий підхід забезпечить в майбутньому економію бюджетних коштів через збільшення періоду використання предмету закупівель та його якісних характеристик, а відтак забезпечить уникнення перевитрат в майбутніх періодах. Перспективами подальших досліджень вважаємо уточнення та розробку системи показників ефективності, результативності та економії при проведенні публічних закупівель з метою здійснення економічного аналізу для прийняття управлінських рішень на мікро- та макрорівні.

Список літератури

1. Дрозд І. К., Письменна М. С. Моніторинг державних закупівель як різновид контролю ефективності використання бюджетних коштів. *Ефективна економіка*. 2013. № 9. С. 35-42
2. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л., Смовженко Т.С. Фінансовий словник. 3-тє вид., випр. та доп. К.: Т-во «Знання», КОО. 2000. 587 с.
3. Класифікація робіт з ремонтів автомобільних доріг загального користування Відомчі будівельні норми, затв. рішенням колегії Державної служби автомобільних доріг України від 10.04.2006 № 16. URL: <https://www.ua-tenders.com/legislation/orders/137989/> (дата звернення: 22.10.2019)
4. Методика визначення очікуваної вартості предмету закупівлі. URL: http://cpb.org.ua/viznachennya_ochikuvanoi_vartosti.html#section1 (дата звернення: 23.10.2019)
5. Навчальний економічний словник-довідник: терміни, поняття, персоналії / За наук. ред. Г.І. Башнянина і В.С. Іфтемічука. 2-ге видання, виправлене і доповнене. Львів: «Магнолія 2006», 2007. - 688 с.
6. Осовська Г.В., Юшкевич О.О., Завадський Ю.С. Економічний словник. К.: Кондор, 2007.-358 с.
7. Письменна М.С. Концепція аналізу ефективності системи державних закупівель. *Східна Європа: Економіка, бізнес та управління*. 2017. Випуск 5 (10). С. 149-154
8. Правила визначення вартості будівництва, затв. наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 05.07.2013 № 293. URL: https://dbn.at.ua/_id/11/1113____.1.1-1-2013.pdf (дата звернення: 21.09.2019)
9. Правила визначення вартості проектно-вишукувальних робіт та експертизи проектної документації на будівництво: затв. наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») від 24 вересня 2018 р. № 334. URL: <https://www.mvkexpert.com/files/Zmina3.pdf> (дата звернення: 26.10.2019)
10. Про публічні закупівлі: Закон України від 25 грудня 2015 року №922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> (дата звернення: 19.06.2019)
11. Проект примірної методики визначення очікуваної вартості предмета закупівлі: Лист Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 20.08.2019 р. № 3301-04/34980-06. URL: <https://www.me.gov.ua/InfoRez/DocumentsList?lang=uk-UA&id=f2e30594-ba6c-420f-9c24-2a852415a884&tag=InfarezKnowledgeDb&fCtx=inName&fSort=num> (дата звернення: 30.10.2019)
12. Узунов Ф. В. Державні закупівлі як форма партнерських відносин бізнесу і влади. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 24. С. 145-147

References

1. Drozd, I.K., & Pismenna, M.S. (2013). Monitoryng derzhavnykh zakupivel' yak riznovyd kontrolyu efektyvnosti vykorystannya byudzhetykh koshtiv [Monitoring of public procurement as a kind of control over the efficiency of use of budget funds]. *Efektivna ekonomika - An efficient economy*, 9, 35-42 [in Ukrainian].
2. Zagorodnii, A.G, Voznyuk, G.L. & Smovzhenko, T.S (2000) *Finansovyy slovnyk [Financial dictionary]*. (Vols. 3). Kiev: Znannya [in Ukrainian].
3. Klyasyfikatsiya robit z remontiv avtomobil'nykh dorih zahal'noho korystuvannya Vidomchi budivel'ni normy, zatv. rishennyam kolehiyi Derzhavnoyi sluzhby avtomobil'nykh dorih Ukrayiny vid 10 kvitnya 2006 № 16 [Classification of works on repair of public roads Highway building regulations, approved. by the decision of the board of the State Road Service of Ukraine of April 10, 2006 N 16]. *ua-tenders.com*. Retrieved from <https://www.ua-tenders.com/legislation/orders/137989/> [in Ukrainian].
4. Metodyka vyznachennya ochikuvanoi vartosti predmetu zakupivli [Methodology for determining the expected value of the procurement item]. *cpb.org.ua*. Retrieved from http://cpb.org.ua/viznachennya_ochikuvanoi_vartosti.html#section1 [in Ukrainian].
5. Bashnianina, G.I, & Ifemichuk, V.S. (Eds.). (2006). *Educational economic vocabulary directory: terms, concepts, personalities*. Lviv. Magnolia.
6. Osovska, G.V, Yushkevich, O.O. & Zavadsky, Y.S (2007). *Ekonomichnyy slovnyk [Economic Dictionary]*. Kiev: Kondor [in Ukrainian].
7. Pysmenna, M.S. (2017). Kontseptsiya analizu efektyvnosti systemy derzhavnykh zakupivel [Concept of analyzing the efficiency of the public procurement system]. *Skhidna Yevropa: Ekonomika, biznes ta upravlinnya – Eastern Europe: Economics, Business and Management*, 5(10), 149-154 [in Ukrainian].
8. Pravyly vyznachennya vartosti budivnytstva, zatv. nakazom Ministerstva rehional'noho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunal'noho hospodarstva Ukrayiny vid 05 lypnya 2013 № 293 [Rules for

- determining the cost of construction, approved. by order of the Ministry of Regional Development, Construction and Housing and Communal Services of Ukraine of July 29, 2013 N 293]. *dbn.at.ua*. Retrieved from https://dbn.at.ua/_ld/11/1113____.1.1-1-2013.pdf [in Ukrainian].
9. Pravyly vyznachennya vartosti proektno-vyshukuval'nykh robit ta ekspertyzy proektnoyi dokumentatsiyi na budivnytstvo: zatv. nakazom Derzhavnoho pidpriumstva «Ukrayins'kyi naukovo-doslidnyy i navchal'nyy tsentr problem standartyzatsiyi, sertyfikatsiyi ta yakosti» vid 24 veresnya 2018 r. № 334 [Rules for determining the cost of design and exploration and examination of project documentation for construction: approved. by the order of the State Enterprise "Ukrainian Research and Training Center for Standardization, Certification and Quality" of September 24, 2018 N 334]. *mvkexpert.com*. Retrieved from <https://www.mvkexpert.com/files/Zmina3.pdf> [in Ukrainian].
 10. Zakon Ukrayiny «Pro publichni zakupivli» vid 25 hrudnya 2015 roku №922-VIII [Law of Ukraine «About Public Procurement» of December 25 №922-VIII]. (2015). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19> [in Ukrainian].
 11. Proekt prymirnoyi metodyky vyznachennya ochikuvanoyi vartosti predmeta zakupivli: Lyst Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta sil'skoho hospodarstva vid 20.08.2019 № 3301-04/34980-06 [Draft approximate methodology for determining the expected value of the procurement subject: Letter of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of August 20, 2019 N 3301-04 / 34980-06]. *me.gov.ua*. Retrieved from <https://www.me.gov.ua/InfoRez/DocumentsList?lang=uk-UA&id=f2e30594-ba6c-420f-9c24-2a852415a884&tag=InforezKnowledgeDb&fCtx=inName&fSort=num> [in Ukrainian].
 12. Uzunov, F.V. (2013). Derzhavni zakupivli yak forma partners'kykh vidnosyn biznesu i vlady [Government Procurement as a Form of Business-Power Partnership]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience, 24*, 145-147 [in Ukrainian].

Nataliya Zdyrko, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Vinnitsia National Agrarian University, Vinnitsia, Ukraine

Economic Analysis of Budgetary Savings in Public Procurement

The nature and importance of public procurement for the effective development of government customers is investigated. There is a substantiated need to carry out an economic analysis of one of the productive indicators - budget savings.

The basic approaches to understanding the essence of the concept of "economy" and the formulas for its definition are defined. It is proved that the determining and starting point for calculating budget savings is the expected value of the procurement item. It is proved that the determining and starting point for calculating the budget savings is the expected value of the procurement item. The negative effects, risks and disadvantages of the formal approach to procurement planning are analyzed, which leads to an overestimation / lowering of the expected value of the procurement item and, therefore, distorts the results of public procurement.

A detailed description of the features of the four methods of calculating the expected value of the procurement subject in accordance with the project of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture has been presented. Four methods have been established by customers to determine the expected value of an item through the use of: a method of comparing market prices; based on the purchase prices of previous purchases; determining the value of purchases for which state regulation of prices and tariffs is carried out; determination of the expected cost of the works, which is carried out in accordance with the developed and approved design estimates. The basic stages of determining the expected value of the subject of purchase are considered: determining the need for goods, works, services; description of the subject of the procurement, specifying the technical and qualitative characteristics; market analysis; setting requirements for terms of delivery and payment; determination of the expected value of the procurement item, depending on its type and market distribution. Methods of analysis, synthesis, graphic, analogy, generalization were used in the study.

The necessity of approving the Project at the national level is proved in order to increase the efficiency of public procurement planning at the micro level (customers) and macro level (the state), and therefore to clarify the expected value of the procurement subject to determine budget savings.

public procurement, procurement subject, expected value of the item, cost savings, efficiency, effectiveness

Одержано (Received) 21.11.2019

Прорецензовано (Reviewed) 10.12.2019

Прийнято до друку (Approved) 23.12.2019